

Crisisplaatsing

1 Feiten en cijfers

Een crisisplaatsing is het besluit tot het uit huis plaatsen van een jeugdige in een crisissituatie. Van een crisissituatie is sprake als de situatie (levens)bedreigend is voor de jeugdige of voor een of meerdere gezinsleden. Een uniforme richtlijn voor het al dan niet uit huis plaatsen van jeugdigen in een crisissituatie is om meerdere redenen van belang. Een crisisplaatsing is een zeer ingrijpende beslissing – voor de jeugdige, zijn ouders én voor de beslisser. Zeker wanneer de crisisplaatsing in een gedwongen kader of zonder instemming van de ouders plaatsvindt. Met een crisisplaatsing wordt ingegrepen in de (onverbrekelijke) band tussen een jeugdige en zijn ouders. Daarom neem je dergelijke beslissingen als professional zeer zorgvuldig. De professional maakt bij een crisisplaatsing een afweging tussen twee kwaden. Daarbij bestaat een kans dat hij een fout maakt als hij een jeugdige uit huis plaatst, maar ook als hij dat niet doet. Zijn keuze kan grote gevolgen hebben. Wat de beslissing moeilijk maakt, is dat dergelijke gevolgen pas achteraf zichtbaar worden en niet altijd van tevoren te overzien zijn. De *Richtlijn Crisisplaatsing* helpt professionals in de jeugdhulp en jeugdbescherming om weloverwogen te besluiten over uithuisplaatsingen in crisissituaties.

2 De richtlijn

De *Richtlijn Crisisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming* gaat over jeugdigen van 0 tot 18 jaar (met uitloop tot 23 jaar) die thuis of in een pleeggezin wonen en bij wie een crisisplaatsing overwogen wordt. In de richtlijn wordt eerst stilgestaan bij het onderscheid tussen een reguliere uithuisplaatsing en een uithuisplaatsing in spoed- en crisissituaties. Vervolgens beschrijft de richtlijn de stappen in het besluit tot een crisisplaatsing. Eerst schat de jeugdprofessional de aard, ernst en urgentie van de situatie in (**stap 1**) op basis van de aanmelding. Dat wil zeggen; hij baseert zich op de informatie die de melder verschaft. Vervolgens schat de professional de veiligheid van de betrokkenen in (**stap 2**). Hij kan na overleg met de melder direct de politie inschakelen. De professional schat ook zijn eigen veiligheid in, op basis van informatie van de melder en van de eigen instelling. Afhankelijk hiervan besluit hij of hij naar het gezin toe gaat. Als hij inderdaad gaat, doet hij dit bij voorkeur met een collega van de eigen instelling, van de ggz of in uitzonderlijke situaties samen met de politie. Als de professional naar het gezin toe gaat, is hij binnen twee uur ter plaatse. Daar beoordeelt hij het type crisis (**stap 3**). Het type bepaalt deels welke vorm van hulp gewenst is. De professional schat bovendien opnieuw de veiligheid van de jeugdige en de gezinsleden in. Dit doet hij door gebruik te maken van een lijst met aandachtspunten. Vervolgens neemt de professional maatregelen die de veiligheid moeten verhogen (**stap 4**). Hij kan verschillende maatregelen nemen, zoals het sociale netwerk inzetten of de veroorzaker van de bedreigende situatie uit huis plaatsen. Wanneer de jeugdige uit huis gaat, heeft het de voorkeur om hem - indien mogelijk en in overleg met de jeugdige en de ouders zelf - in het eigen sociale netwerk onder te brengen. Altijd dient overwogen te worden of en welke ambulante interventie na de crisis ingezet kunnen worden. De professional schakelt dan over op ambulante hulpverlening van een zorgaanbieder. Zo'n ambulant programma dient binnen 48 uur in het gezin beschikbaar te zijn en valt onder de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieder. Alle interventies zijn gericht op herstel van het evenwicht thuis en – als de jeugdige uit huis geplaatst is – op terugkeer van de jeugdige.

3 Lessen uit de praktijk

Professionals van Bureau Jeugdzorg Haaglanden Zuid-Holland (Dordrecht), Bureau Jeugdzorg Gelderland (Velp), Altra (Amsterdam) en Jeugdhulp Friesland (Leeuwarden) hebben tijdens de proefinvoering met de conceptrichtlijn gewerkt. Tijdens deze proefinvoering is ook gewerkt met de *Richtlijn Uithuisplaatsing*, omdat beide richtlijnen op onderdelen overeen komen. De factsheets over die twee richtlijnen overlappen daarom.

De professionals in de proefinvoering herkennen veel. In grote lijnen werken zij al volgens de richtlijn. Ze ervaren daarbij wel een aantal knelpunten. Zo voelen zij zich soms beperkt door gebrek aan middelen, mensen of mandaat. Als het gaat om het inzetten van goede interventies, ontbreekt passende financiering hiervoor bijvoorbeeld vaak. Ook zijn er te weinig pleeggezinnen om kinderen in een gezinssituatie te kunnen plaatsen. Het netwerkpleeggezin heeft hierin de eerste keuze. Problematische familierelaties kunnen deze plaatsing en de begeleiding lastig maken. Het ontbreekt de professionals aan handvatten om een plaatsing in complexe familierelaties te begeleiden. Het samen plaatsen van meerdere broertjes en zusjes in één pleeggezin blijkt in de praktijk moeilijk te realiseren door gebrek aan pleeggezinnen die meer dan twee kinderen in huis kunnen nemen. Ook zijn jongere kinderen vaak makkelijker te plaatsen in pleeggezinnen dan oudere kinderen. In de wijze van werven van pleeggezinnen in de regio zou meer nadruk moeten liggen op deze doelgroepen.

In het schriftelijk vastleggen van conclusies en beslissingen valt volgens professionals nog winst te behalen. De beslissingen worden wel beschreven, maar niet erg gestructureerd of duidelijk voor een buitenstaander. Vaak zijn hierover binnen de organisatie geen afspraken gemaakt, in tegenstelling tot bijvoorbeeld afspraken over de inhoud van behandelplannen en eindverslagen.

Tijdens de proefinvoering blijkt dat de definitie voor 'crisis' in de praktijk breder is dan dat deze in de richtlijn wordt gehanteerd. In de praktijk worden ook de 'spoed' casussen als 'crisis' behandeld. De samenwerking met andere instellingen verloopt niet altijd vlekkeloos. Privacy van de gezinsleden is hierin een belemmerende factor, net als de taakverdeling tussen de verschillende instellingen.

Professionals geven aan niet altijd een gedragswetenschapper te betrekken in het nemen van een beslissing over wel of niet uithuis- of terugplaatsen in een crisissituatie. Bij crisisplaatsingen is niet altijd een gedragswetenschapper betrokken omdat zo'n persoon niet altijd dag en nacht beschikbaar is. In dat geval doen de professionals een beroep op de achterwacht in de persoon van een teamleider.

4 Tips voor implementatie van deze richtlijn

- ▶ Zorg voor scholing of ondersteuning op onderdelen waarvan professionals aangeven dat aanvullende kennis, vaardigheden of scholing nodig is:
 - Het in het dossier vastleggen van overwegingen en beslissingen: hierin de balans zoeken tussen registreren wat nodig is voor vervolg hulpverleningsproces enerzijds en het beperken van de administratielast anderzijds;
 - Eerst sociaal netwerk inzetten of veroorzaker uit huis plaatsen.
- ▶ Maak samenwerkingsafspraken met partners in de regio: wat is ieders rol en taak en hoe zorg je ervoor dat je gezamenlijk volgens de richtlijn werkt? Daarnaast is het raadzaam om convenanten te sluiten zodat de discussie rond privacy niet steeds gevoerd hoeft te worden.
- ▶ Probeer in de regio gezamenlijk creatieve manieren te vinden om kinderen tóch in gezinsverband of samen met (veel) broertjes en zusjes te plaatsen. Bijvoorbeeld door gezinshuizen te openen wanneer een groot aantal kinderen uit eenzelfde gezin uit huis wordt geplaatst.
- ▶ Maak binnen de organisatie afspraken met elkaar over het vastleggen van conclusies over kernoordelen, kernbeslissingen en de onderbouwing daarvan. Hoe zorg je ervoor dat dit systematisch gebeurt en begrijpelijk is voor buitenstaanders?

Meer tips

Implementatie is een systematisch proces, waarover we veel meer tips kunnen geven. Meer weten? Bekijk op onze site de tool '[format voor een implementatieplan](#)'.

Bekijk voor meer informatie www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming zijn een initiatief van:

